

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИН ИНГ МАКРОИҚТИСОДИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ ТАҲЛИЛИ

Нурмухамедов Абдижаббор Юнусович
Тошкент давлат иқтисодиёт университети “Банк иши” кафедраси
катта ўқитувчиси
E-mail: banker.b@mail.ru

Давлатов Элёр Бозорбой ўғли
Тошкент давлат иқтисодиёт университети “Банк иши” кафедраси
катта ўқитувчиси
E-mail: elyorbek0106@gmail.com

Хикматуллаева Зебо Дилшод қизи
Тошкент давлат иқтисодиёт университети талабаси
E-mail: zeboxikmatullayeva1@gmail.com

Аннотация: Ушбу мақолада Россия Федерациясининг макроиқтисодий кўрсаткичлари (ЯИМ, инфляция ва ишсизлик даражаси, ташқи қарзи, фоиз ставкаси ва бошқа) ўзгариш динамикаси таҳлил қилинган. Ушбу ўзгаришларга таъсир қилувчи омиллар тадқиқ қилинган. Шунингдек, Россия иқтисодиётига пандемиянинг таъсири ҳақида олимларнинг фикрларини ўрганиб чиқдик ва бази таҳлилий маълумотларни келтирдик.

Калит сўзлар: ЯИМ, инфляция, пандемия, нефт, иқтисодий ўсиш.

Abstract: This article analyzes the dynamic changes of macroeconomic indicators of the Russian Federation such as GDP, inflation and unemployment rate, external debt, interest rates, etc. Factors influencing to these changes also have been investigated. We have also studied views of scientists about COVID 19 which have been impacting on the Russian economy and we have also provided some analytical data.

Keywords: GDP, inflation, pandemic, oil, economic growth.

Кириш

Сўнгги йилларда Россия иқтисодиёти барқарор ўсиш тенденциясини қайд этмоқда. Хусусан, 2019 йилда Россиянинг аҳоли жон бошига тўғри келадиган ЯИМ кўрсаткичи 11288,9 АҚШ долл.га тенг бўлди. Бу кўрсаткич бўйича Россия дунё мамлакатлари орасида 61-ўринни эгаллади. Россия дунё мамлакатлари ичида кўмир, нефт, табиий газ қазиб олишда, электр энергия, минерал ўғит, газлама, пўлат, прокат, семент ишлаб чиқаришда олдинги ўринлардан бирида туради. Россия рублнинг айирбошлаш курси сўнгги йилларда АҚШ долларига нисбатан нобарқарор тенденция билан ўзгармоқда бунинг асосий сабаби Россия иқтисодиёти нефт ва табиий газ билан чамбарчас боғлиқлигидир. Сўнгги бир йил ичида нефт ва газнинг жаҳон бозоридаги нархининг пасийи Россия рублнинг АҚШ долларига нисбатан айирбошлаш курси 20% га қадрсизланишига олиб келди. Россиянинг асосий импорт товарларига электроника, рўзғор техникаси, халқ истеъмол моллари, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари киради. Россиянинг асосий ташқи савдо ҳамкорлари бўлиб МДХ, Болтиқ бўйи мамлакатлари, Италия, АҚШ, Буюк Британия, Олмония, Полша,

Нидерландия, Туркия, Хитой ва бошқа давлатлар киради. Жаҳон конъюктурасидаги ўзгаришлар ва пандемияни кенг тарқалиши Россия иқтисодиётига ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Иқтисодиётга пандемиянинг таъсири ҳақида батавсил мақоланинг асосий қисмида маълумотлар берамиз.

Мавзуга оид адабиётлар таҳлили

Россия Федерациясининг иқтисодий салоҳатини илмий томондан тадқиқ қилган хорижий олимлардан асли Финландиялик бўлган ва 90-йиллардан бери Москвада яшаб келаётган Россия солиқ ва меҳнат қонунлари бўйича бир нечта китоблар муаллифи **Жон Хеллевигдир**. У ўзининг Россия иқтисодиётига бошқача назар деб номланган мақоласида қўйидаги фикрларни илгари сурди: Ғарб ўзининг тарғботига ишонган ҳолда, Россия иқтисодиёти фақат ёқилғи экспортига қарам бўлиб қолганини, Россияда ишлаб чиқариш паст эканлигини таъкидлайди. Ғарб оммавий ахборот воситалари, шу жумладан энг таниқли ва тижорат журналлари 15 йил ичида Россия иқтисодиётига оид бирорта тўғри баҳони эълон қилмаган. Мен ўз маърузамда Россия ўз иқтисодиётини модернизация ва диверсификация қилганлигини кўрсатмоқчиман” деб таъкидлайди. Бундан ташқари Россиянинг ҳозирги президенти **В.В. Путин** Россиянинг иқтисодий қудратини қайта тиклаш режаси бўйича 2006-йилда ўз мақоласини ёзган. Унинг фикрига кўра, Россия иқтисодиётини ривожлантириш учун қўйидаги ишлар амалга оширилиши керак:[1]

Биринчидан, аҳоли жон бошига ЯИМ ҳажми бўйича Россиянинг ривожланган мамлакатлардан орқада қолишларини камайтириш ва мамлакатнинг ўсиш суръати Ғарб мамлакатларидан икки барабар кўп бўлишини таъминлаш.

Иккинчидан, Россия бундай иқтисодий ўсишга "минерал хом ашёни, масалан, нефт ва табиий газни қазиб олиш, қайта ишлаш ва эксплуатация қилиш" орқали эришиши мумкин.

Учинчидан, товар секторининг даромадлари ёқилғи-энергетика мажмуасига қараганда янги иш ўринлари яратиш учун кўпроқ имкониятлар мавжуд бўлган бошқа иқтисодиёт тармоқларини ривожлантириш учун ишлатилиши керак” Россиялик иқтисодчи профессор, Россия Федерацияси ҳисоб палатаси раисининг ўринбосарининг штатдан ташқари маслаҳатчиси **Игор Николаев** Россиянинг ривожланишига салбий таъсир кўрсатувчи омилларни айтиб ўтди. Мамлакатимизда инқирозга ташқи омиллар - нефт нархининг пасайиши ва санкциялар кучайтирмоқда. Кўриниб турибдики, инқироз тугади, лекин унинг сабаблари ва муаммолари шундайлигича қолмоқда? Қишлоқ хўжалиги (- 2%), қурилиш (-3.1%), Шу билан бирга, Иқтисодий ривожланиш вазирлиги йил охирига келиб Россия ЯИМ 2,1 фоизга ўсишини кутмоқда. Аммо бу амалга ошмайди, бу шуни англатадики, инқироз ҳали тугагани йўқ. [2]

Юқоридаги адабиётлар шарҳига қўшимча равишда, Россия иқтисодий мактаби олимлари хусусан, **Канстантин Егаров, Сергей Гуриевларнинг** фикрича Россия иқтисодиётидаги асосий муаммо бу иқтисодиётда яратилаяпган яалпи маҳсулот диверсификация қилинмагани деб таъкидлашди. [3]

Россия молия вазири **Антон Силуановнинг** фикрича короновирус эпидемиясининг Россия иқтисодиётига таъсир даражасининг юқори эканлигининг асосий сабаби бу Хитой Россия ташқи савдосида биринчи ўриндалиги шунингдек Россия нефтининг асосий харидори эканлигини таъкидлаб ўтди. [4]

Юқоридаги олимларнинг илмий ишлари ва фикрларини ўрганган ҳолда биз қўйидагича муаллифлар ёндашувларини ишлаб чиқдик. Биринчидан, Россия

иқтисодиётида ялпи ишлаб чиқаришнинг асосий қисми оғир саноатда яратилиши хизматлар ва туризм соҳаларини ривожланишини бироз ортга тортяпганини кузатиш мумкин. Иккинчидан, Россия инфлацион таргетлаш режимини оқилона қўллаш орқали инфляцияни кескин камайтирган кам сонли давлатлардан биридир. Учинчидан, Россия иқтисодиётига пандемиянинг таъсири юқори бўлиши бу мамлакат Хитой билан асосий савдо алоқаларини ўрнатганлигидир.

Тадқиқот методологияси

Ушбу мақолани тайёрлашда Россия иқтисодчилари, марказий банк раислари ва чет эл мутахасисларининг Россия иқтисодиятидаги ўргаришларига берилган баҳолари ўрганилди. Таҳлил жараёнида статистик манбааларга таянилди. Мақола сўнгида Россия ҳамда Ўзбекистон ўртасидаги савдо алоқалари ҳамда товар сотиб олиш қобиляти бўйича изланиш олиб борилди.

Таҳлил ва натижалар

Ҳар қандай мамлакат иқтисодий салоҳиятини ЯИМ ўсиш даражаси ва аҳоли жон бошига тўғри келадиган ЯИМ солиштириш орқали баҳоланади. Шундай экан ушбу илмий мақоламизда Россия федерацияси ЯИМ нинг ўсиш даражасини таҳлил қилишдан бошладик. Қўйидаги жадвалда Жаҳонда мамлакатларнинг ЯИМ нинг сўнги тўрт йилдаги ўзгариш динамикаси келтирилган. Биз Россия федерацияси ЯИМ нинг ўзгариш динамикасини таҳлил қиламиз.

1-жадвал

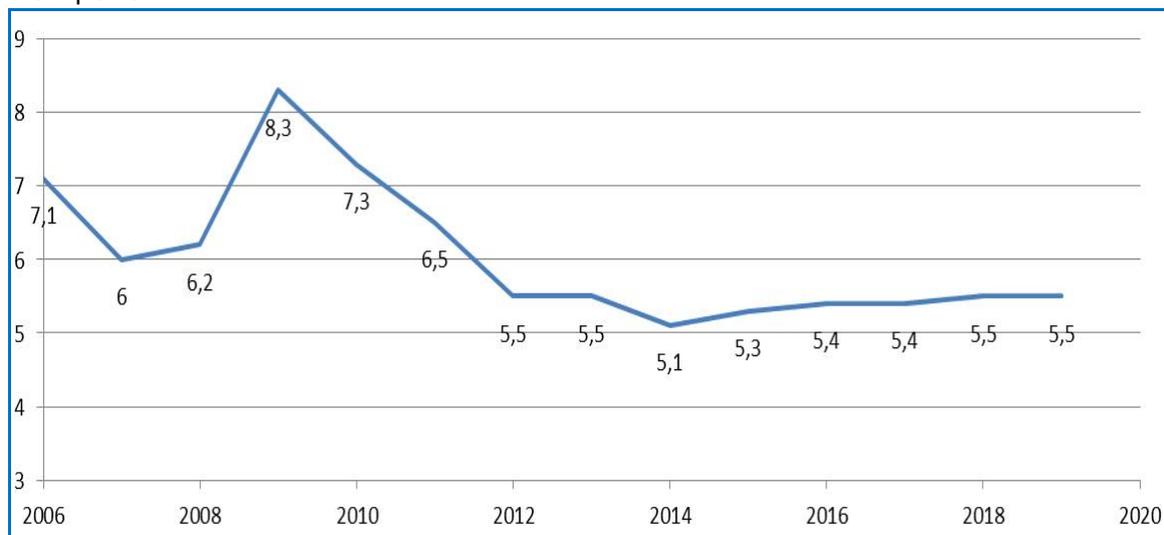
Жаҳонда мамлакатларнинг ЯИМ млрд АҚШ доллар (2016-2019) [5]

№	Мамлакатлар	2016	2017	2018	2019
1	Америка Қўшма Штатлари	18624.45	19390.6	20412.87	21506.231
2	Хитой	11221.836	12014.61	14092.514	14242.705
3	Япония	4949.272	4872.135	5167.051	5231.223
4	Германия	2479.232	3684.816	4211.635	4210.802
5	Буюк Британия	2660.687	2624.529	2936.26	2982.576
6	Ҳиндистон	2273.556	2611.012	2848.231	2935.226
7	Франция	2466.472	2583.56	2925.096	2934.074
8	Бразилия	1793.066	2054.969	2138.918	2095.854
9	Италия	1860.152	1937.894	2181.97	2161.456
10	Канада	1535.768	1652.412	1798.512	1822.531
11	Корея	1411.042	1538.03	1693.246	1777.65
12	Россия	1281.286	1527.469	1719.9	1754.285
13	Австралия	1264.944	1379.548	1500.256	1581.888
14	Испания	1237.766	1313.951	1506.439	1583.865
15	Мексика	1076.914	1149.236	1212.831	1285.081

1-жадвалдан шуни кўриш мумкинки, 2016-2019 йиллар оралиғида Россия ЯИМ ўсиш тенденциясига эга бўлган. ЯИМнинг энг паст кўрсаткичи 2015-йил охири ва 2016 йилда қайд этилган. Бунинг асосий сабаблари 2015 йилнинг 4-чораги ва 2016 йил 1-чорагида нефт нархларининг пасайиши, девалвация қилинган рубл ва қатъий пул-кредит сиёсатидир. Шунингдек, 2016 йил ўрталарига келиб истеъмол даромадлари ва харажатларининг сезиларли даражада қисқариши сабаб бўлган. 2019 йилда ЯИМнинг умумий қиймати 1,654.09 млрд АҚШ доллорини ташкил этди. Сўнги икки йил ичида ишлаб чиқаришнинг ўсиши энг юқори кўрсаткичга эга бўлди ва ишлаб чиқариш тармоқлари кенг миқёсда ўсди. Иш ҳақи ошишда давом этди ва ишсизлик даражаси

минимал даражада сақланиб қолди. Бундай шароитда 2020-йилда Россия банки Россия ЯИМ нинг 2019 йилга нисбатан 3,5% га ўсишини прагноз қилмоқда.

Сўнги йилларда Россия иқтисодиётида ишсизлик даражаси мўтадил даражани ташкил қилган.

1-расм. 2006-2019 йиллар оралиғида Россияда ишсизлик даражаси (%) [6]

Россияда ишсизлик даражаси молиявий-иқтисодий инқироздан кейин юқори даражасига чиқиб, 2009-йилда 8.3% ташкил қилди. Россия сўнги 5 йил ичида (2015-2019) ишсизлик даражаси юқори даражани ташкил қилмади, ўртача 5,4%ни ташкил қилди. 2019-йилда Россияда ишсизлик 5,5 % ни ташкил этган бўлса, бу ўтган йилларга нисбатан 0,1% ўсганини кўришимиз мумкин. Россияда ишлаб чиқаришни кенгайтириш орқали ишсизлик даражаси кейинги йилларда ҳам ўзгармасдан қолиши кутилмоқда. Таъкидлаш жоизки, Россияда ишсизликнинг энг жиддий муаммоси маҳаллий даражада: ҳарбий ва енгил саноатнинг зич жойлашган кичик ва ўрта шаҳарларда, тоғли қишлоқларида, зоналарда учрамоқда. Россия Федерацияси ҳудудларида ишсизлик даражаси бўйича фарқланиши жуда юқори масалан Москва, Санкт-Петербург ва Москва ва Ленинград вилоятларида ишсизлик даражаси паст, энг юқори - Ингушетия ва Чечен республикаларида кузатилмоқда. Мавзуларнинг. Ингушетияда ишсизлик Москвага (29,8 / 1,5) нисбатан деярли 60 баравар кўп (энг юқори эса Шимолий Кавказда).

2019 йилда Россия инфляция даражаси бўйича дунёда 8-ўринни эгаллади. Сўнги 5 йил ичида (2015-2019) инфляция даражаси сезиларли даражада пасайганини кўришимиз мумкин. 2015 йилда инфляция 15.5% ташкил этган бўлса, 2016 йилга келиб инфляциянинг 7.1% га тушиши кузатилган. 2019 йил янун бўйича инфляция даражаси 3.5% ташкил қилди. Инфляциянинг бундай рекорд даражада тушишининг асосий омили Россия Марказий банки томонидан қўлланилган инфляцион таргетлаш режимидир. Россия инфляцион таргетлаш режима мувофақиятли ўтган давлатлардан биридир. Мувофақиятнинг асосий сабаби Россия Марказий банкнинг ҳукуматдан мустақилиги ҳамда нефтни экспорт қилишдан келадиган хорижий валюта бўйича етарли захира қилиб уни ишлата олиш имконияти билан изоҳланади.

2010-2019 йилларда Россияда инфляция даражаси, фоизда[7]

Йиллар

Ойлар

Йиллар	Январь	Февраль	Март	Апрель	Май	Июнь	Августь	Сентябрь	Октябрь	Ноябрь	Декабрь	Йил якуни
2019	5	5.2	5.3	5.2	5.1	4.7	4.3	4	3.8	3,5		3.54
2018	2,2	2,2	2.3	2.4	2.4	2.3	3,1	3,4	3,5	3.8	4.3	2.9
2017	5	4.6	4.3	4,1	4,1	4.4	3.3	3	2.7	2,5	2,5	3.7
2016	9,8	8.1	7.3	7.3	7.3	7,5	6,9	6.4	6.1	5.8	5.4	7.1
2015	15	16,7	16.9	16,4	15,8	15,3	15,7	15,7	15,6	15	12.9	15,5
2014	6.1	6,2	6,9	7.4	7.6	7.8	7.6	8	8,3	9,1	11,4	7.8
2013	7.1	7.3	7	7,2	7.4	6,9	6,5	6.1	6.3	6,5	6,5	6,8
2012	4,1	3.7	3.7	3.6	3.6	4.3	5.9	6.6	6,5	6,5	6,5	5
2011	9,6	9,5	9,4	9,6	9,6	9,4	8.1	7,2	7,2	6,8	6.1	8,5
2010	8	7,2	6,5	6.1	6	5.8	6.1	7	7,5	8.1	8.8	6,8

Россия иқтисодиётини тахлил қилишда биз ташқи қарз даражасини ҳам ўргандик сабаби ташқи қарз бу хорижий инвесторлар учун қўзғатилган асосий индикатор ҳисобланади. Қуйидаги расмда сўнги 5 йилда ташқи қарзни ўзгариш динамикаси келтирилган.

3-расм. Россия ташқи қарзи ва халқаро захираси (млрд \$) (2015-2019)[8]

Россиянинг ташқи қарзида пасайиш тенденцияси қўзғатилган. 2015 йил охирига келиб жами ташқи қарз 518 миллиард долларни ташқил қилиб, 2019 йил ярим йилликда 462 миллиард долларга тушди. Ташқи қарзнинг 24,2% хорижий валютадаги давлат кафолатларига тўғри келади. Россия Федерацияси ташқи қарз таркибини ҳам тахлил қилдик. Асосан қарз таркибига париж клуби аъзолари олдидаги мажбуриятлар, париж клуби аъзоси бўлмаган кредиторларга қарзларни тўлаш,

халқаро молиявий ташкилотлар олдидаги мажбуриятлар, евро-облигациялар бўйича тўловлар ва бошқалар киради.

Юқоридаги расмда халқаро захираларининг ўзгариш динамикасини ташқи фарзга тескари эканлигини кўриш мўмкин. Бошқача айтганда, халқаро захиралар йиллар давомида ўсиш кўзатишган. 2015-йилда захиралар хажми 371,3 миллиард доллар бўлган бўлса 2019 йил ярим йиллигида 530 миллиардга етган.

4-расм. Россия Марказий банкининг фоиз ставкаси[9]

Россия Марказий банки асосий ставкани 50 пунктга ёки 5.5% га пасайтирди. Бу 2014 йил феврал ойидан бери энг паст даражага олиб келди. Ушбу пасайишни Россия Марказий банки раиси Эльвира Набиуллина қуйидаги омиллар билан изохлади:

Биринчидан, пандемиянинг жаҳон иқтисодиётига таъсири натижасида Россиядаги иқтисодий ўзгаришларни пайди бўлиши;

Иккинчидан, дунё бозорида нефт нархининг кескин камайиши натижасида юзага келган ҳафви Россия иқтисодиёти таъсири;

Учинчидан, дунё мамлакатларининг Россия учун ёпилиши.

Ушбу юқорида келтирилган омиллар иқтисодий фаолиятга салбий таъсир кўрсатмоқда. Россия банкининг прогнозига кўра, йиллик инфляция 2020 йилда 3,8-4,8% ни ташкил этади ва кейинчалик 4% атрофида барқарорлашади; ва ЯИМ 2020 йилда 4-6% га пасайиши кутилмоқда.

Пандемиянинг Россия иқтисодиётига таъсири

Бир қатор Россиялик олимлар коронавируснинг жамият ва иқтисодиётга таъсири ҳақида ўзларининг фикрларини бериб ўтишди. Жумладан, Константин Сонин фикрига кўра: “2020 йилда глобал иқтисодиёт ўсишни сезиларли даражада пасайишини кутмоқда (ЯИМнинг 10%). Россия иқтисодиёти турғунликни кутмоқда: бироқ иқтисодчилар йилнинг биринчи ярмида пасайишни кўрсатишмоқда. Хозирги инқироз вазиятда оқилона чора - ҳар бир фуқарога 10 000 рубл миқдорида шартсиз пул берилиши керак. Бу чора фуқароларнинг даромадлари пасайиши билан боғлиқ бўлган ялпи талабни қўллаб-қувватлайди ва тикланишнинг ўсишига ёрдам беради. Пулни камбағалларга тарқатиш жуда самарали, чунки пулни иқтисодиётга қайтиб келиши тезлашади, ўрта ва юқори синфлар учун бу самарасиз ва ишламайди.

Шунингдек, иқтисодчи Олег Ицхоки билдирган фикрига кўра: “Карантин натижасида иқтисодиёт чуқур таназзулга юз тутмоқда, чунки у шахсий хизматларни - ресторан, меҳмонхоналар, кинотеатрлар, музейлар, спорт заллари, спорт ва маданий тадбирлар, университетлар, мактаблар, транспорт, туризм соҳаларининг ёпилишига сабаб бўлди. Бу иқтисодиёт ва иш жойларининг 30-40% дан кўпроғига бевосита таъсир қилади. Олимнинг фикрича, халқаро валюта жамғармаси ва инвестиция

банкларининг йиллик ялпи ички маҳсулотнинг "атиғи" 10 фоиз миқдорида йўқотиш ҳақидаги прогнозлари ноўрин. Маълумотлардан кўриниб турибдики, Хитойда уч ойлик карантин даврида ЯИМнинг 40% йўқотилган. Агар II чорақдаги йўқотишлар 40% ни, III чорақда - 20% ни ва IV чорақда - 10% ни ташкил қилади деб тахмин қилсак, унда ЯИМнинг 20% пасайишини кутишимиз керак [10].

Россияда вирусга қарши кўрилатган чоралар тахминан 10 триллион рубл миқдорида белгиланди. Бу миқдор жуда катта, айниқса нефт нархи пасайган вақтда, бу бюджет даромадларининг сезиларли камайишига олиб келади. Бироқ, Россия инқирозга макроиқтисодий нуқтаи назардан давлат қарзини кўпайтириш ёки захира фондидан маблаг сарфлаш орқали бундай катта миқдорни ажратиш имкониятига эга

Россия иқтисодиётининг инқироз даври охирида дуч келадиган бир нечта муаммолари аллақачон аниқланди. Биринчидан, давлатнинг иқтисодиётдаги роли масаласи кескинлашади. Инқироз даврида давлатнинг роли сезиларли даражада ошади ва шу билан бирга, карантин туганидан кейин ҳам аввалги даражасига қайтмайди. Россияда давлатнинг таъсири шунчалик каттаки, унинг янада ўсиши иқтисодиёт ривожига жуда салбий таъсир кўрсатиши мумкин.

Бундан ташқари, Россия шароитида, инқироз ва нефт нархининг пасайиши Россия иқтисодиётининг диверсификациясини ошириш ва унинг ресурслар экспортига боғлиқлигини камайитириш учун яна бир имконият бериши мумкин.

5-расм. Коронавируснинг Россия иқтисодиётига таъсири

5-расмни таҳлил қиладиган бўлсак, коронавируснинг Россия иқтисодиётига салбий таъсири натижасида 2020 йил бошида прогноз қилинган уй ҳўжаликлари истеъмоли, давлат харажатлари, акцияларнинг ўсиши, экспорт, импорт ва бошқа кўрсаткичлар кризис даврида янада пасайганини кўриш мумкин. Биттагина уй ҳўжаликлари истеъмолини оладиган бўлсак -0,1% дан -1% гача тушган. Экспорт сезиларли даражада камайган(-0,3% дан -1,% гача), импорт эса аксинча ошган(0,2% дан 2,9% гача). Бу пасайиш яқин 3-4 йилгаича аввалги ҳолига қайтиши қийин(1-расм).

Коронавирус эпидемияси сабабли, Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти (ОЕКД) 2020 йилда дунё иқтисодий ўсиши прогнозини 0,5 фоиздан 2,4 фоизга туширди, Россияда ялпи ички маҳсулот ўсиши 1,6 дан 1-2% гача туширилди [11].

Хулоса

Ушбу мақолала Россия федерациясининг макрайқтисодий кўрсаткичлари тахлили келтирилган. Мақолада шунингдек умумий макроиқтисодий ҳолат бўйича олимлар ва сиёсий шахсларнинг фикр мулохазалари ўрганилди. Россиянинг сўнги беш йилдаги ЯИМнинг ўзгариш динамикаси тахлил қилинди. Бизни изланишларимиз шуни кўрсатдики, ЯИМнинг сўнги йилларда сезиларли ўсишига олиб келган асосий омили нефт нархининг бозор баҳоси ўсиши ва ишлаб чиқаришнинг кенгайиши ва саноат маҳсулотларига жаҳон бозоридаги талабнинг ошиши эканлигини кўрсатди. Ишсизлик даражасини сўнги йилларда барқарор сақланиб қолганини ҳам мамлакатда ишлаб чиқаришнинг кенгайиши ва инвестицияларнинг ҳажми ошиши билан изоҳланади.

Россия марказий банки пул-кредит сиёсатида ижобий натижаларга эришди дейиш мумкин. Бунинг исботи сифатида мамлакат макказий банки инфляция таргетлаш режимидан мувофақиятли ўтган марказий банкларнинг топ бештасига киради. Мамлакатда инфляция даражаси 2015 йилда 15.5% эди Марказий банк инфляция таргетлаш режимини жорий қилиш орқали 2019 йилда 3.5% тушуришга эришди ва бу мамлакатда иқтисодий барқарорликни таъминлашга асос яратди.

Жаҳон бозорида пандемия сабабли беқарорликни юзага келиши Россия иқтисодиётига салбий таъсир қилиб келмоқда. Шунингдек, жаҳон бозорида нефт нархининг пасайиши ҳам хорижий валютадаги тушумларнинг пасайиши олиб келди ва рубл курсига девалвацион босимни юзага келтирди. Бизга маълумки, Россия экспортида нефтни улуши юқорилиги бунга сабаб бўлмоқда. Иқтисодий нофаолликни юмшатиш ва девалвацион босимга барҳам бериш мақсадида Россия Марказий банки асосий ставкани 2014 йилдан бери биринчи марта 5.5% га пасайтирди. Марказий банк раисининг фикрича бу мамлакатга ялпи талабни ошириш орқали иқтисодиётга туртки беради натижада истемол ва инвестициялар ҳажми ошади. Бунинг натижасида мамлакатда иқтисодий ўсиш қайта тикланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Марк Н. Кац (Mark N. Katz), Экономические взгляды Путина. (<https://inosmi.ru/world/20060213/225518.html>)
2. Экономический прогноз 2018 от лучших экспертов: как спасти свои доходы. <https://www.mk.ru/economics/2017/12/19/ekonomicheskij-prognoz-2018-ot-luchshikh-ekspertov-kak-spasti-svoi-dokhody.html>
3. Российская экономическая школа “Экономическая политика во времена covid-19”, стр 23, 34. Апрель 2020 Москва.
4. Kun.uz расмий янгиликлар канали (<https://kun.uz/uz/news/2020/02/21/rossiya-koronavirus-tufayli-kuniga-milliard-rubl-yoqotmoqda>)
5. Trading economics (<https://tradingeconomics.com/russia/gdp-growth>)
6. Trading economics (<https://tradingeconomics.com/russia/unemployment-rate>).
7. Годовой отчет Банка России 2019 г.
8. Минфин России (<https://www.minfin.ru/en/key/debt/external/structure/>)
9. Trading economics (<https://tradingeconomics.com/russia/interest-rate>)
10. Российская экономическая школа “Экономическая политика во времена covid-19”, стр 13. Апрель 2020 Москва.
11. Решетников: влияние коронавируса на мировую экономику превзошло ожидания (ведмости Экономика 2 марта, 2020)